

Боднарчук Сергій,
студент 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.,**
д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Кожний регіон відрізняється своєю економічною і соціальною структурою, а також роллю у вирішенні регіональних і загальнодержавних завдань. Тому соціально-економічні процеси, що відбуваються в регіоні і потребують управління, повинні відповідати інтересам вирішення тих завдань, які властиві конкретному територіальному утворенню [1].

У зв'язку з цим дослідження системи і механізму державного управління регіоном набуває актуального значення.

Як суб'єкт самоврядування регіон має такі ознаки:

- самостійність у розробці регіонального законодавства, розробці, затвердженні і виконанні регіонального (обласного) бюджету;
- встановлення регіональних податків і зборів;
- випуск регіональних позик під гарантії регіонального бюджету;
- регулювання на території регіону цін і тарифів на вироблювану продукцію і послуги підприємств, що знаходяться в регіональній власності;
- здійснення всіх повноважень власника стосовно об'єктів, що знаходяться в регіональній власності;
- затвердження програм і планів соціально-економічного розвитку;
- затвердження схеми управління територією регіону;
- утворення і скасування органів управління регіону;
- відповідальність за рішення, що приймаються;
- достатність матеріальних і фінансових ресурсів;

- територіальні ознаки: обмеженість і цілісність.

Як об'єкт державного управління регіон є складною відкритою системою, для якої характерні поліструктурність, багатокомпонентність, багаторівневність і багатоцільовий характер розвитку [2, с. 10].

Забезпечення стійкого розвитку регіональної економіки в сучасних економічних умовах є надзвичайно актуальним питанням, оскільки при наявності певних нерівномірностей та диспропорцій у розвитку всієї сукупності суспільно-економічних регіональних процесів в економіці країни відбуваються порушення рівноваги та нестабільність загальноекономічного розвитку.

Регіональний розвиток є багатовимірним і багатогранним процесом, який зазвичай розглядається з точки зору сукупності різних соціальних і економічних цілей. Насамперед, це синтез таких чинників, як: зростання виробництва і доходів; зміни в інституційній, соціальній і адміністративній структурі суспільства; зміни в суспільній свідомості; трансформація традицій і звичок.

При дослідженні розвитку регіональної економіки важливим питанням є також система управління розвитком регіону, що в широкому трактуванні являє собою сукупність засобів і методів спрямованого впливу держави на економічні відносини галузей, окремих підприємств, об'єднань з метою раціонального використання наявних ресурсів і забезпечення необхідних пропорцій розвитку.

Стабільність регіонального розвитку, його цілеспрямована діяльність забезпечується підсистемою управління, яка на основі інформації про внутрішні та зовнішні процеси впливає на елементи системи та зв'язки між ними. Система стратегічного управління, таким чином, має враховувати специфіку організаційного утворення, а також відповідати його соціально-економічним, техніко-технологічним, організаційним та економічним характеристикам.

Основною ідеєю переходу від оперативного управління до стратегічного є ідея необхідності перенесення уваги вищого керівництва з внутрішніх проблем організації на проблеми зовнішнього середовища, щоб вчасно реагувати на зміни, які відбуваються в ній. Отже, можна зробити висновок про значні переваги стратегічного управління[4, с. 212].

Важливе місце в управлінні регіональним розвитком посідають відносини між державою та органами місцевого самоврядування, інтереси яких нерідко не співпадають та мають розбіжності. У той же час для розробки та впровадження обґрунтованих управлінських рішень необхідно зважати на особливості об'єкта управління та засобів впливу на нього. При цьому управління розвитком регіону лежить в одній просторовій площині, де суб'єкт є структурою, підпорядкованою одночасно місцевій владі й державним органам управління.

Науково-теоретичні узагальнення останнього часу сприяли створенню бази для формування нового підходу до питань розвитку, який характеризують такі чинники [3, с.152]:

- людські ресурси - якість, уміння та мобільність робочої сили, включаючи здатність адаптування до технологічних та організаційних змін;
- інституції - здатність організаційних структур оволодівати сучасним управлінням в умовах постійних змін;
- нематеріальні чинники, наприклад, соціальний капітал, що являє собою складне переплетення консолідованого знання та культури, інноваційної поведінки, підприємницького духу, спроможності створювати мережі [4, с. 25-29].

Такий підхід до регіональної політики акцентує увагу на ендогенних чинниках розвитку, посиленні відповідальності місцевих органів влади за комплексний соціально-економічний розвиток території, побудову функціональної структури управління з урахуванням особливостей регіонального розвитку.

Виходячи з того, що одна з принципів засад функціонування виконавчої влади у демократичній правовій державі - пріоритетність законодавчої регламентації функцій, повноважень та порядку діяльності органів виконавчої влади, функції управління, а, відповідно, і функціональна структура управління розвитком регіону є відправною основою формування та удосконалення організаційної структури управління. Це впливає із самої суспільно-політичної природи управління, динамічні елементи якого діють за логічною схемою «цілі - функції - структура - процес». Враховуючи послідовну і жорстку детермінацію наведених елементів, трансформація функції й управління регіональним розвитком потребує зміни та уточнення його організаційної структури [5].

Список використаних джерел

1. Шаров Ю. Методичні рекомендації щодо стратегічного планування в муніципальних утвореннях. Видавництво УДАУ, 2017. 60 с.
2. Баймуратов М. А. Европейские стандарты локальной демократии и местное самоуправление в Украине / Баймуратов М. А. Х., 2016. 70 с.
3. Орзих М. Регионализм в Украине: критический анализ современной ситуации. Юридический вестник. 1996. № 4. С. 62-66.
4. Чикуркова А.Д., Белко І.А. Сутність та ключові характеристики стратегічного управління на підприємствах. Інноваційні засади сталого розвитку національного господарства: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., (м. Кам'янець-Подільський, 21-22 листопада 2014 року). Подільський державний аграрно-технічний університет; Міжнародний інноваційний кластер «Конкурентоспроможність». Кам'янець-Подільський: Видавничий дім «Гальветика», 2014. Ч.1. С. 211-214.
5. Стратегія економічного та соціального розвитку України „Шляхом європейської інтеграції” на 2004-2015 роки: Указ Президента України. Офіційний вісник України. 2004. №18. С. 17-24.